

POLITIET
POLITIETS UTLENDINGSENHET

INSTRUKS FOR POLITIETS UTLENDINGSINTERNAT

INNHold

1	INNLEDNING	4
1.1	FORMÅL.....	4
1.2	GRUNNLAG OG RANGORDNING.....	4
2	ANVENDELSESOMRÅDE OG DEFINISJONER	5
2.1	ANVENDELSESOMRÅDE.....	5
2.2	DEFINISJONER.....	5
3	PERSONER SOM KAN Plasseres PÅ POLITIETS UTLENDINGSINTERNAT	6
4	ORGANISERING AV POLITIETS UtleNDINGSINTERNAT	7
5	GRUPPER MED SÆRSKILTE BEHOV	7
6	ENSLIGE MINDREÅRIGE OG BARNEFAMILIER	7
7	INFORMASJON OG FORUTSIGBARHET	8
7.1	RETT TIL ADVOKAT/ PROSESSFULLMEKTIG.....	8
8	INNSATTES RETT TIL PRIVATLIV	8
8.1	GENERELT OM RETTEN TIL PRIVATLIV.....	8
8.2	TILSYN OG BEGRENSNINGER I BEVEGELSESFRIHET.....	9
8.3	UNDERSØKELSER AV INNSATTES PERSON.....	9
8.3.1	<i>Grunnlaget for undersøkelsen</i>	9
8.3.2	<i>Hvilke typer undersøkelser kan gjennomføres</i>	9
8.3.3	<i>Nødvendig og forholdsmessig</i>	9
8.3.4	<i>Særlig om undersøkelse etter advokatbesøk</i>	10
8.3.5	<i>Generelt om gjennomføring av undersøkelser</i>	10
8.3.6	<i>Gjennomføring av kroppsvisitasjon</i>	10
8.3.7	<i>Undersøkelser av barn</i>	11
8.3.8	<i>Beslutningsmyndighet</i>	11
8.3.9	<i>Journalføring</i>	11
8.4	KONTROLL OG UNDERSØKELSE AV INNSATTES EIENDELER, ROM OG FELLESAREALER 12	
9	RÅDERETT OVER EGNE EIENDELER	12
10	BESØK	13
10.1	GENERELT OM BESØK.....	13
10.2	ORDINÆRE BESØKENDE – BESØK FRA FAMILIE, VENNER OG ANDRE.....	13
10.3	BESØK AV ADVOKATER OG DIPLOMATISK ELLER KONSULÆR REPRESENTANT.....	14
11	TELEFONSAMTALER	15
12	POSTSENDINGER	15
13	RELIGION- OG LIVSSYNSUTØVELSE	15
14	HELSETJENESTER	16
15	FRILUFT	16
16	AKTIVITETSTILBUD/ FYSISK AKTIVITET	16
17	MAT OG DRIKKE	17

18	FELLESKAP OG BRUK AV SÆRLIG SIKRET AVDELING (SIKKERHETSAVDELING)	17
18.1	RETT TIL FELLESKAP MED INNSATTE PÅ SAMME AVDELING	17
18.2	UTELUKKELSE FRA FELLESKAPET, PLASSERING I SIKKERHETSAVDELING.....	17
18.2.1	<i>Grunnlaget for vedtak om utelukkelse fra fellesskapet og plassering på sikkerhetsavdelingen</i>	17
18.2.2	<i>Tiltaksgrad</i>	18
18.2.3	<i>Strengt nødvendig og forholdsmessig</i>	18
18.2.4	<i>Tilsyn av den innsatte</i>	18
18.2.5	<i>Beslutningsmyndighet</i>	19
19	BRUK AV MAKTMIDLER	19
19.1.1	<i>Grunnlaget for bruk av makt og maktmidler</i>	19
19.1.2	<i>Nødvendig og forholdsmessig</i>	19
19.1.3	<i>Beslutningsmyndighet</i>	20
19.1.4	<i>Journalføring</i>	20
20	ALMINNELIGE REGLER OM SAKSBEHANDLING OG REGISTRERING AV PERSONOPPLYSNINGER	20
20.1	FORHOLDET TIL FORVALTNINGSLOVEN	20
20.2	OM VEDTAK SOM TREFFES VED INTERNATET	20
20.3	KRAV TIL ENKELTVEDTAK, SAMT INFORMASJONS-, VEILEDNINGS- OG OPPLYSNINGSPLIKTEN	20
20.4	KLAGE OG OMGJØRING	21
20.5	SAMARBEID MED ANDRE OFFENTLIGE ETATER	21
20.6	INNSATTES PERSONVERN, REGISTRERING OG OPPBEVARING AV PERSONOPPLYSNINGER.....	21
20.6.1	<i>Registrering av personopplysninger</i>	21
20.6.2	<i>Opprettelse av mapper</i>	22
20.6.3	<i>Den innsattes rett til innsyn</i>	22
21	TAUSHETSPLIKT	22
22	OPPTREDEN I TJENESTEN	23
23	OVERTREDELSE AV REGELVERK	23
24	IKRAFTTREDEN	23

1 INNLEDNING

Instruksen gjelder for Politiets utlendingsinternat, som består av selve internatet som ligger på Trandum i Ullensaker kommune og en egen familieenhet som er lokalisert på Haraldvangen i Hurdal kommune.

Utlendingsinternatet er en lukket institusjon som administreres og driftes av Politiets utlendingsenhet (PU), jf. utlendingsloven¹ § 107. Personer som er innsatt på utlendingsinternatet er underlagt frihetsberøvelse, jf. utlendingsloven § 106 eller § 106c.

1.1 Formål

Instruksens formål er å sikre at personer innsatt ved utlendingsinternatet blir behandlet på en trygg og sikkerhetsmessig forsvarlig måte, slik at formålet med pågripelsen og interneringen blir ivaretatt.

Formålet er videre å sikre de innsatte en behandling basert på humanitet og rettsikkerhet, og med målsetting om en høyest mulig livskvalitet innenfor de rammer som pågripelsen og interneringen representerer. Innsatte med spesielle behov, skal gis særlig oppfølging slik at de blir ivaretatt på en forsvarlig og hensiktsmessig måte.

Instruksens skal sikre innsatte de rettigheter som følger av utlendingsloven § 107 og utlendingsinternatforskriften §2².

Videre skal instruksens gi klarhet og forutsigbarhet i anvendelsen av regelverket. Den skal bidra til at de ansatte på utlendingsinternatet er i stand til å praktisere og håndheve gjeldende regelverk på en god måte.

1.2 Grunnlag og rangordning

Utlendingsloven § 107 angir det rettslige grunnlaget for utlendingsinternatet. I medhold av niende ledd kan det gis utfyllende bestemmelser i forskrift, jf. utlendingsinternatforskriften.

Politiet skal utarbeide nærmere instruks for gjennomføring av forskriften, jf. utlendingsinternatforskriften § 19.

Instruksens må ses i sammenheng med Norges menneskerettslige forpliktelser, jf. Grunnloven³ § 92 og menneskerettsloven⁴ § 2, i tillegg til utlendingsloven § 107, øvrige norske lover og utlendingsinternatforskriften.

Ved motstrid i regelverket gjelder følgende rangordning:

1. Norges internasjonale forpliktelser,
2. annen norsk lovgivning, herunder utlendingsloven,
3. utlendingsinternatforskriften,

¹ Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her av 15. mai 2008 nr. 35.

² Forskrift om Politiets utlendingsinternat av 23. desember 2009 nr. 1890.

³ Kongeriket Norges Grunnlov av 17. mai 1814.

⁴ Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) av 21. mai 1999 nr. 30

4. Instruks for Politiets utlendingsinternat.

Instruksen må også ses i sammenheng med generelle instruks for Politiets utlendingsenhet (PU-instruks). I tillegg er det utarbeidet interne retningslinjer (IR) for Politiets utlendingsinternat som utfyller denne instruks.

Generelle instruks endres av sjef PU. Interne retningslinjer endres av avdelingslederen for utlendingsinternatet eller den han/hun bemyndiger.

2 ANVENDELSESOMRÅDE OG DEFINISJONER

2.1 Anvendelsesområde

Instruksen gjelder all aktivitet som foregår innenfor utlendingsinternatets område. Med utlendingsinternatets område menes bygninger og uteareal innenfor internatets perimetersikring. Kontrolltiltak og maktmidler som har rettslig grunnlag i utlendingsloven § 107 kan kun benyttes innenfor utlendingsinternatets område. Det vises for øvrig til Instruks om begrenset politimyndighet – Politiets utlendingsenhet (PU) av 06.04.20.

Utlendingsloven § 107, utlendingsinternatforskriften og instruks for Politiets utlendingsinternat gjelder ikke for:

- transportoppdrag til og fra utlendingsinternatet⁵,
- uttransporteringer ⁶,
- soningsoverføringer eller
- utførelse av andre tjenesteoppdrag utenfor utlendingsinternatets område⁷.

2.2 Definisjoner

Følgende definisjoner legges til grunn i instruks:

- a. **utlendingsinternatet:** Politiets utlendingsinternat består av internatet som ligger på Trandum i Ullensaker kommune og en egen familieenhet som er lokalisert på Haraldvangen i Hurdal kommune.
- b. **familieenheten:** er organisatorisk underlagt og er en enhet under utlendingsinternatet. Lokalisert på Haraldvangen i Hurdal kommune.
- c. **utlending:** enhver som ikke er norsk statsborger, jf. utlendingsloven § 5 første ledd, og som er pågrepet eller internert i medhold av utlendingsloven § 106 og § 106c.
- d. **innsatt:** utlending som er pågrepet eller internert på Politiets utlendingsinternat.

⁵ Instruks om begrenset politimyndighet – Politiets utlendingsenhet (PU) av 06.04.2020, pkt. 5.2.

⁶ Instruks for gjennomføring av uttransporteringer (Uttransporteringsinstruks) av 28.05.2020.

⁷ Instruks om begrenset politimyndighet – Politiets utlendingsenhet (PU) av 06.04.2020.

- e. **enslig mindreårig (EM):** utlending under 18 år som er innsatt uten følge av foreldre eller foresatte, på bakgrunn av
 - kjennelse der domstolen har vurdert han/hun som mindreårig eller
 - pågripelsesbeslutning der han/hun er vurdert som mindreårig.
- f. **ansatt:** tilsatt ved PU eller person som tjenestegjør ved utlendingsinternatet etter oppdrag fra PU.
- g. **prosessfullmektig** og **advokat:** utlendingens advokat i utlendingssaken.
- h. **ordinær avdeling:** alle avdelinger hvor det i motsetning til sikkerhetsavdeling ikke er krav om særskilt vedtak for innsettelse.
- i. **barnefamilier:** familier med mindreårige barn i følge med foreldre eller foresatte.
- j. **UTSYS:** Politiets utlendingsregister, jf. politiregisterforskriften kapittel 56

3 PERSONER SOM KAN Plasseres på POLITIETS UTLENDINGSINTERNAT

Det er kun utlendinger som er pågrepet av politiet eller besluttet internert av retten i medhold av utlendingsloven § 106 første ledd eller § 106c som kan innsettes på utlendingsinternatet, jf. utlendingsloven § 107 første ledd.

Innsetting på utlendingsinternatet kan kun skje etter forutgående beslutning om pågrepelse fra jurist i PU, fra påtalemyndigheten i et politidistrikt eller etter interneringskjennelse fra retten.

Det skal ikke innsettes utlendinger på utlendingsinternatet som er pågrepet eller internert i medhold av andre hjemler enn utlendingsloven § 106 eller § 106c. Dette innebærer at det blant annet ikke er anledning til å innsette på utlendingsinternatet:

- personer som er pågrepet eller fengslet i medhold av straffeprosessloven,
- personer som gjennomfører straff,
- personer på grunnlag av samtykke eller
- personer på grunnlag av manglende plass på asylmottak.

Politiadvokat i PU, og jurist i aktuelt politidistrikt, er ansvarlig for at personer pågripes og interneres etter riktig hjemmelsgrunnlag for innsettelse på utlendingsinternatet.

Utlendingsinternatet skal kontrollere at ingen innsettes på internatet med utgangspunkt i feil hjemmelsgrunnlag og skal i tillegg påse at ingen sitter utover lovpålagte frister eller frister fastsatt av retten. Ved tvil om hjemmelsgrunnlag eller frist, plikter utlendingsinternatet umiddelbart å kontakte politiadvokat i PU.

En eventuell overføring av innsatt fra utlendingsinternatet til kriminalomsorgen skal avgjøres av politiadvokat i PU eller jurist i aktuelt politidistrikt.

4 ORGANISERING AV POLITIETS UTLENDINGSINTERNAT

Utlendingsinternatet skal være organisert på en måte som ivaretar de innsattes rettigheter og behov innenfor de rammer som er nødvendig for å opprettholde ro, orden og sikkerhet. Utlendingsinternatet er inndelt i egne avdelinger for menn, kvinner og en avdeling for innsatte med spesielle sikkerhets- og/eller oppfølgingsbehov.

Familieenheten er forbeholdt barnefamilier og enslige mindreårige. Enheten har et sivilt preg og de ansatte er ikke uniformerte.

Utlendingsinternatet skal ha egne aktivitets- og luftearealer.

5 GRUPPER MED SÆRSKILTE BEHOV

Det skal tas hensyn til og spesielt legges til rette for, grupper og personer med særskilte behov. Dette gjelder blant annet eldre, personer med nedsatt funksjonsevne og personer med fysiske eller psykiske sykdommer eller lidelser. Skadelige virkninger av oppholdet skal så vidt mulig forebygges.

Det skal legges til rette for at utlendinger med nedsatt funksjonsevne gis et opphold som så langt det er mulig oppleves likeverdig med funksjonsfriske. Videre skal det, så langt det er forenlig med sikkerhetsmessige og ordensmessige hensyn, legges særlig til rette for utlendinger som oppholder seg på utlendingsinternatet over lengre tid.

6 ENSLIGE MINDREÅRIGE OG BARNEFAMILIER

Familieenheten er organisatorisk en del av utlendingsinternatet og instruksjonen gjelder for driften der, og må også ses i sammenheng med IR for familieenheten og PUs barnefaglige veileder⁸.

Enslige mindreårige og barnefamilier kan holdes pågrepet og internert på familieenheten etter utlendingsloven § 106 c.

Vilkårene for internering av barn er strenge og det er klare begrensninger i varigheten av denne. Dersom et barn skal holdes internert skal vedkommende fremstilles for retten dagen etter pågripelsen, jf. utlendingsloven § 106c.

Barnekonvensjonen⁹ gjelder for alle handlinger og beslutninger som angår barn. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved enhver tjenestehandling som involverer barn, jf. barnekonvensjonen art. 3 nr. 1. PU har utarbeidet en barnefaglig veileder for politiet i asylsaker. Det forutsettes at ansatte som gjør tjeneste ved familieenheten følger føringene som er gitt i den.

Familieenheten har et sivilt preg, men det er likevel juridisk sett et lukket internat som innebærer at det er låste vinduer og dører. Familiene vil imidlertid stort sett

⁸ "Trygg, sikker og forsvarlig. Barnefaglig veileder for politiet i asylsaker."

⁹ FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20. november 1989. Konvensjonen utgjør en del av norsk lov, jf. menneskerettsloven § 2 nr. 4.

kunne bevege seg fritt inne i bygget, og det skal utvises betydelig fleksibilitet for familiene til å være utendørs.

7 INFORMASJON OG FORUTSIGBARHET

Ved innsettelse på utlendingsinternatet skal den enkelte gis informasjon om grunnlaget for oppholdet, dersom slik informasjon foreligger.

Det skal videre gis informasjon om hvilke rettigheter og plikter den innsatte har, jf. utlendingsinternatforskriften § 13. Slik informasjon kan i tillegg gis ved oppslag og lignende på den aktuelle avdeling og på aktivitetssenteret.

Det skal gis informasjon om i hvilke tilfeller det kan gjennomføres undersøkelser av person, eiendeler og rom.

Hver avdeling ved utlendingsinternatet skal ha faste daglige tidspunkter og rutiner for gjennomføring av inn- og utlåsning av innsatte, lufting og røyking, matservering og aktivitetstilbud.

Dersom det foretas overvåkning ved lyd-/bildeopptak, skal nødvendig varsel gis med godt synlig oppslag på nødvendige språk.

All informasjon skal gis på språk som de innsatte kan forstå.

7.1 Rett til advokat/ prosessfullmektig

Utlendingen skal ved innsettelse på internatet opplyses om retten til prosessfullmektig, jf. utlendingsloven § 92 fjerde ledd. Utlendingen skal spørres om han har ønske om en spesifikk advokat eller om turnusadvokat skal oppnevnes.

8 INNSATTES RETT TIL PRIVATLIV

8.1 Generelt om retten til privatliv

Alle innsatte er vernet mot vilkårlige inngrep i sitt privatliv. Kun inngrep i privatlivet som har et rettslig grunnlag er lovlig. Likevel representerer rammene for pågrepelse og innsettelse ved utlendingsinternatet at de innsatte må tåle store begrensninger i sitt privatliv, herunder blant annet i sin innerste private sfære, sin bevegelsesfrihet og i tilknytning til råderett over egne gjenstander. Det at utlendingsinternatet er en lukket institusjon, sett i sammenheng med frihetsberøvelsens formål, tilsier at oppholdet på internatet i seg selv må innebære en del innskrenkninger i privatlivet. Samtidig må ikke innsatte undergis andre innskrenkninger enn nødvendig for å sikre interneringens formål og hensynet til ro, orden og sikkerhet.

Utlendingsinternatet skal bestrebe seg på å møte innsattes behov for privatliv i den grad det er praktisk gjennomførbart innenfor internatets rammer. Alle innsatte skal tildeles et eget oppholdssted på utlendingsinternatet. Herunder skal de tildeles et møblert rom. Innsatte har imidlertid ikke krav på enerom.

8.2 Tilsyn og begrensninger i bevegelsesfrihet

Innsatte på utlendingsinternatet er innelåst i henhold til interne innlåsningsrutiner. Innlåsningsrutinene skal ikke praktiseres mer inngripende enn det som er nødvendig av hensyn til ro, orden eller sikkerhet.

Når ikke annet er bestemt, skal innsatte være forsvarlig innelåst på avdeling eller i aktivitetsbygg. Om natten skal innsatte som hovedregel være innelåst på sine beboelsesrom.

Dersom det er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet kan det gjennomføres innlåsing for kortere tidsrom, også utenom fastsatte tider.

8.3 Undersøkelser av innsattes person

8.3.1 Grunnlaget for undersøkelsen

Innsattes person kan undersøkes når det er *nødvendig* for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, eller sikre iverksetting av vedtak (uttransport), jf. utlendingsloven § 107 fjerde ledd bokstav a. Slik undersøkelse kan ikke gjennomføres dersom det vil være et *uforholdsmessig* inngrep.

Formålet med undersøkelsen er todelt, idet visitasjonen enten er begrunnet i hensynet til ro, orden og sikkerhet, eller av hensyn til bevissikring (i vid forstand) for å klarlegge den innsattes eller en annen utlendings identitet, med sikte på effektivering av et vedtak som pålegger utlendingen å forlate riket.

8.3.2 Hvilke typer undersøkelser kan gjennomføres

Undersøkelse etter utlendingsloven omfatter både ytre visitering og mer inngripende former som kroppsvisitasjon. Visitasjon er ikke ransaking, jf. straffeprosessloven §§ 192 flg. og har et annet formål. Undersøkelse av kroppens hulrom er ikke tillatt, jf. straffeprosessloven¹⁰ § 157 og påtaleinstruksen¹¹ §§ 10-1flg.

Med *kroppsvisitasjon* menes undersøkelse ved besiktigelse av naken kropp. Munnhule kan besiktiges, men ikke fysisk undersøkes.

Med *ytre visitasjon* menes en overfladisk kontroll ved visitasjon av de gjenstander vedkommende er i besittelse av, sjekk av lommer og yttertøy, samt undersøkelse av vedkommendes kropp ved å kjenne utenpå klærne. Ytre visitasjon kan gjennomføres ved bruk av teknisk utstyr. Etter en konkret vurdering kan ytre visitasjon også gjennomføres ved bruk av hund.

8.3.3 Nødvendig og forholdsmessig

Rutinemessig og tilfeldig undersøkelse av person er ikke tillatt.

Ved alle undersøkelser som gjennomføres i medhold av utlendingsloven § 107 fjerde ledd bokstav a, jf. utlendingsinternatforskriften § 8 første ledd bokstav a, jf. andre ledd, skal det foretas en konkret nødvendighetsvurdering.

¹⁰ Lov om rettergangsmåten i straffesaker av 22. mai 1981 nr. 25.

¹¹ Forskrift om ordningen av påtalemyndigheten av 28. juni 1985 nr. 1679.

Kravene til begrunnelse vil variere og det må kreves sterkere grunner jo mer inngripende tiltaket er.

Nødvendigheten av kroppsvisitasjoner må vurderes opp mot andre gjennomførte og mulige sikkerhetstiltak. Dersom sikkerheten i det konkrete tilfellet kan ivaretas med andre, mindre inngripende tiltak, eksempelvis ved en ytre visitasjon, er ikke full kroppsvisitasjon nødvendig.

Ved vurderingen av om kroppsvisitasjon er nødvendig, vil det være relevant å se hen til forhold ved den innsatte, herunder utlendingsinternatets kjennskap til vedkommende, bakgrunnen for pågripelsen og/eller interneringen, lengden på oppholdet, øvrige sikkerhetstiltak, kjennskap til eventuelt besøkende og antall samtidige besøk i besøksrommet mv.

Videre er det et krav at om at undersøkelse av innsattes person er et forholdsmessig inngrep, jf. utlendingsloven § 107 åttende ledd.

Forholdsmessighetsvurderingen må derfor gjøres i lys av hva som begrunner visitasjonen.

8.3.4 Særlig om undersøkelse etter advokatbesøk

Det kan foretas undersøkelse, herunder kroppsvisitasjon, av innsatte etter endt advokatbesøk når slik undersøkelse i det konkrete tilfellet er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet. I tillegg må det foretas en vurdering av om tiltaket er forholdsmessig og om mindre inngripende tiltak er tilstrekkelig.

Rutinemessig og tilfeldig kroppsvisitasjon er ikke tillatt. Dette innebærer at det må foreligge konkret mistanke om at gjennomføringen av besøket er misbrukt i strid med ovennevnte hensyn, eksempelvis i forbindelse med ulovlig overlevering. Det at advokatbesøk ikke kan kontrolleres, eksempelvis under påsyn av ansatte, er i seg selv ikke et tilstrekkelig argument for å gjennomføre kroppsvisitasjon av innsatte etter endt besøk.

8.3.5 Generelt om gjennomføring av undersøkelser

Undersøkelser, både ytre visitasjon og kroppsvisitasjon, skal foretas så skånsomt som forholdene tillater og skal som hovedregel utføres av personer av samme kjønn, herunder skal ikke undersøkelsen være mer omfattende enn nødvendig, jf. utlendingsinternatforskriften § 8 andre ledd.

Den innsatte skal informeres om hvordan visitasjonen vil bli gjennomført, det rettslige grunnlaget for visitasjonen og begrunnelsen for hvorfor politiet er nødt til å foreta slik undersøkelse.

8.3.6 Gjennomføring av kroppsvisitasjon

I tilfeller der det foretas kroppsvisitasjon gjennomføres undersøkelsen ved besiktigelse av innsattes kropp. Kroppsvisitasjon av innsatte skal gjennomføres som en to-trinnsvisitasjon, ved at personen blir visitert i to omganger.

Innsatte skal ikke på noe tidspunkt stå fullstendig naken under gjennomføringen av kroppsvisitasjonen og vil ikke bli bedt om å bøye seg ned/sette seg på huk mens undersøkelsen gjennomføres.

Kroppsvisitasjonen skal gjennomføres på eget område uten innsyn, herunder uten kameraovervåking.

Det må foreligge særlig vektige grunner for å kunne foreta kroppsvisitasjon ved bruk av fysisk makt overfor spesielt sårbare personer, for eksempel fysisk eller psykisk syke. Sikkerhetssituasjonen for den innsatte selv, andre innsatte og ansatte ved utlendingsinternatet må være et avgjørende hensyn. Videre må det legges vekt på eventuelle konsekvenser for den innsatte av at det benyttes fysisk makt. Andre tiltak skal være forsøkt eller vurdert som åpenbart utilstrekkelige.

Ved personsøk ved bruk av hund skal det tas særskilte hensyn. I den forbindelse må det ses hen til den konkrete situasjonen, herunder innsattes reaksjoner og sårbarhet og hvordan den innsatte skal forholde seg, samt avstand til hunden mv.

For øvrig skal undersøkelser gjennomføres med utgangspunkt i de prosedyrer som til enhver tid følger av gjeldende IR.

8.3.7 Undersøkelser av barn

Undersøkelser av barn under 18 år skal normalt begrenses til en ytre visitasjon.

Kroppsvisitasjon av barn må være strengt nødvendig for å oppnå et legitimt formål, herunder å forebygge at uønskede gjenstander medbringes inn til internatet eller familieenheten, se utlendingsinternatforskriften § 9.

Vilkåret "*strengt nødvendig*" innebærer en høy terskel for kroppsvisitering. Det må foreligge en konkret mistanke om at undersøkelsen vil avdekke uønskede gjenstander. Rutinemessig og tilfeldig kroppsvisitasjon er ikke tillatt. Dersom sikkerheten kan ivaretas med andre mindre inngripende tiltak, herunder ytre visitasjon eller kroppsvisitasjon med undertøyet på, vil ikke kroppsvisitasjon være strengt nødvendig.

Mindreårige personer er en spesielt sårbar gruppe, som medfører at slike inngrep vil oppleves som ekstra inngripende og belastende sammenlignet med voksne personer.

PUs barnefaglige veileder side 34 gir veiledning knyttet til de vurderingene som må gjøres i forkant av og ved gjennomføringen av kroppsvisitasjon av barn. Det skal særlig vektige grunner til for å foreta kroppsvisitasjon av barn ved bruk av fysisk makt. Sikkerhetssituasjonen for barnet, andre innsatte og ansatte ved utlendingsinternatet må være et avgjørende hensyn. Andre tiltak skal være forsøkt eller vurdert som åpenbart utilstrekkelige. Se ellers punkt 18 i instruksjonen om bruk av makt og maktmidler.

8.3.8 Beslutningsmyndighet

Dersom det anses nødvendig og ikke uforholdsmessig å gjennomføre kroppsvisitasjon, skal vurderingen forelegges avdelingsleder for utlendinginternatet eller den som er delegert myndighet, for endelig beslutning.

Beslutning om kroppsvisitasjon av barn tas av politiadvokat. Beslutning og de vurderinger som ligger til grunn for beslutningen, skal nedtegnes skriftlig.

8.3.9 Journalføring

Både ytre visitasjon og kroppsvisitering skal protokollføres i UTSYS. Alle funn skal loggføres og det skal i tillegg skrives rapport. Nærmere rutiner for journalføring følger av IR om undersøkelse av person.

Ved kroppsvisitasjon av barn skal det utarbeides en rapport som beskriver gjennomføringen av kroppsvisitasjonen, samt barnets og foreldrenes reaksjon på tiltaket.

8.4 Kontroll og undersøkelse av innsattes eiendeler, rom og fellesarealer

All bagasje og eiendeler den innsatte medbringer inn på utlendingsinternatets område skal som utgangspunkt undersøkes, med mindre det anses *åpenbart* at slik undersøkelse ikke er nødvendig av sikkerhetsmessige grunner.

Innsattes beboelsesrom og fellesarealer skal sjekkes gjennom en overflatisk romkontroll hver dag i forbindelse med utlåsing og innlåsing. Dette omfatter kontroll av areal og vindu for å finne farlige gjenstander samt avdekke hærverk og foreta kontroll av renhold og orden.

Ved undersøkelse av rom og eiendeler som strekker seg utover det som følger av en overfladisk romkontroll, må kravene i utlendingsloven § 107 fjerde ledd bokstav a, jf. utlendingsinternatforskriften § 8 første ledd bokstav a, være oppfylt. Det betyr at undersøkelsen (romvisitasjon) må være *nødvendig* for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, eller sikre iverksetting av vedtak (uttransport). Slik undersøkelse kan ikke gjennomføres dersom det vil være et *uforholdsmessig* inngrep.

Innsattes beboelsesrom og fellesarealer kan derfor undersøkes ved romvisitasjon med henblikk på å forhindre sikkerhetsbrudd, samt avverge brann, og forhold som kan representere helsefare. Undersøkelsen skal alltid omfatte rom, møbler, utstyr og eiendeler.

Undersøkelser ved romvisitasjon kan også foretas for å avdekke om det er gjort forberedelser til rømning, og om innsatte har forsøkt å bearbeide møbler eller installasjoner og/eller søkt å skjule gjenstander som kan benyttes i rømnings-, rus eller voldsøymed, eller er i besittelse av andre gjenstander som ikke er tillatt på avdelingen.

Ved mistanke om bruk og oppbevaring av narkotika, kan innsattes beboelsesrom og fellesarealer undersøkes ved bruk av hund.

9 RÅDERETT OVER EGNE EIENDELER

Den innsatte mister ikke rådigheten over sine egne eiendeler som følge av innsettelsen på utlendingsinternatet.

Den innsattes fysiske rådighet over egne eiendeler kan imidlertid begrenses etter utlendingsloven § 107 fjerde ledd bokstav b, dersom det er *nødvendig* enten for ro, orden eller sikkerhet, eller sikre iverksetting etter utlendingsloven § 90. Det må også være *forholdsmessig* å frata innsatte disse eiendelene.

Alle innsatte kan medbringe en begrenset mengde private klær og lesestoff inn på utlendingsinternatet. Utlendingsinternatet sørger for utdeling av klær og sko til innsatte i den utstrekning det er nødvendig. Det er videre tillatt å medbringe en begrenset mengde av private toalettartikler i henhold til gjeldende interne retningslinjer.

Av sikkerhetsmessige grunner er det ikke tillatt at innsatte medbringer følgende gjenstander inn på utlendingsinternatet:

- penger, reise- eller identitetsdokumenter, mobiltelefon og annet kommunikasjonsutstyr som inkluderer muligheten til å ta bilder, lydopptak eller lignende, farlige og ulovlige gjenstander, herunder våpen, samt
- symboler eller effekter som er egnet til å skape frykt hos andre innsatte eller som kan virke støtende eller som på annen måte er uheldig for miljøet på internatet.

Eiendeler som midlertidig fratras innsatte oppbevares i egnet avlåst rom eller oppbevaringsboks inntil løslatelse eller uttransportert.

Dersom innsatte under oppholdet på internatet anmoder om å få tilbake eiendeler som er fratatt etter utlendingsloven § 107 eller ønsker å overlevere eiendeler til tredjepersoner utenfor internatet, skal saksbehandler kontaktes.

Det å midlertidig frata og oppbevare eiendeler til en innsatt er ikke det samme som beslag etter utlendingsloven § 104. Beslutning om beslag fattes av politiadvokat. Dersom en eiendel er tatt i beslag skal ikke den innsatte ha rådighet over denne så lenge beslaget består og oppbevares i tråd med instruks¹².

For detaljert beskrivelse av hva et beslag innebærer vises det til Instruks for behandling av beslag¹³ og Instruks om beslag og innbetaling av penger og andre formuesgoder for å dekke uttransporteringsutgifter¹⁴.

10 BESØK

10.1 Generelt om besøk

Innsatte har rett til å motta besøk.

Alle besøk skal være forhåndsavtalt og registrert.

Alle besøkende skal legitimere seg med legitimasjon med bilde.

Dersom den besøkende ikke er varslet og oppmeldt i dagens aktivitetsplan, skal besøket som hovedregel ikke gjennomføres.

10.2 Ordinære besøkende – besøk fra familie, venner og andre

Alle besøk skal i utgangspunktet skje til nærmere fastlagte besøkstider.

¹² Instruks for behandling av beslag av 07.05.2020

¹³ Instruks for behandling av beslag av 07.05.2020

¹⁴ Instruks om beslag og innbetaling av penger og andre formuesgoder for å dekke uttransporteringsutgifter av 15.05.2017.

Utlendingsinternatet skal legge til rette for at innsatte gis mulighet til å ta avskjed med bekjente i forkant av en planlagt uttransportering, også utenom fastlagte besøkstider, såfremt det er praktisk gjennomførbart. Ved ordinære besøk, skal den besøkende fremsette ønske om besøk. Med mindre den innsatte har forhåndsvarslet besøket, skal det ikke bekreftes at den innsatte befinner seg på utlendingsinternatet. Den innsatte skal foreholdes ønsket om besøk før eventuelt besøk innvilges og kan reservere seg mot besøket.

Alle besøkende skal undergå kontroll ved bruk av teknisk utstyr av hensyn til sikkerhet. Dersom det anses nødvendig kan det gjennomføres manuell ytre visitering.

Ytre visitasjon av ordinære besøkende kan også foretas dersom det er grunn til å tro at vedkommende skjuler opplysninger om en utlendings identitet, jf. utlendingsloven § 107 fjerde ledd fjerde punktum. Slik ytre visitasjon kan besluttes på ethvert tidspunkt under besøket og tas av politiadvokat i PU.

Ordinære besøk skal som hovedregel gjennomføres ukontrollert. Ukontrollerte besøk gjennomføres så langt det er praktisk mulig i egnede besøksrom.

Besøk kan undergis kontroll når det er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet på utlendingsinternatet, eller det er grunn til å tro at vedkommende skjuler eller tilbakeholder opplysninger om sin eller en annens identitet, eller opplysninger om sitt eller en annens nåværende eller tidligere oppholdssted, eller for å sikre iverksetting etter utlendingsloven § 90.

10.3 Besøk av advokater og diplomatisk eller konsulær representant

Alle innsatte skal til enhver tid kunne motta besøk fra advokat/prosessfullmektig, representant for offentlig myndighet i Norge eller offisiell representant fra utlendingens hjemland, og representant for humanitære organisasjoner.

Andre som i medhold av lov eller konvensjoner Norge har sluttet seg til samt for eksempel medlemmer av Tilsynsrådet for utlendingsinternatet og Sivilombudets forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse, har også adgang til å besøke innsatte.

Advokat inkluderer også advokatfullmektig som møter på dennes vegne. Videre omfattes andre personer som advokater/prosessfullmektiger og diplomatisk eller konsulære representanter bringer med seg for å kunne gjennomføre samtalen med den innsatte.

Besøk som ikke er forhåndsavtalt kan utelukkende nektes dersom praktiske eller sikkerhetsmessige årsaker gjør det nødvendig.

Slike årsaker kan for eksempel være bemanningssituasjonen, aktivitetsnivå eller hensynet til andre innsatte ved internatet.

Ovennevnte besøkende skal ikke kontrolleres. Dette innebærer at disse personene ikke skal visiteres eller på annen måte kontrolleres. Likeledes skal ikke besøket begrenses på noen måte.

Advokat/prosessfullmektig må dokumentere at han/hun kan opptre på vegne av den innsatte.

11 TELEFONSAMTALER

Innsatte har rett til å gjennomføre telefonsamtaler. Den enkelte innsatte har et visst antall ringeminutter tilgjengelig per uke. Dersom det foreligger særlige grunner, og kapasitetsmessige forhold ikke er til hinder for det, kan det gis telefonid utover dette. Nærmere detaljer for gjennomføring av telefonsamtaler og tildeling av ringetid følger av IR om telefonering.

Den innsatte skal ha mulighet til å gjennomføre telefonsamtaler så snart det lar seg gjøre etter innsettelsen for å kunne varsle eventuell familie og venner.

Den innsattes rett til å telefonere kan begrenses og kontrolleres når det er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, eller det er grunn til å tro at vedkommende skjuler eller tilbakeholder opplysninger om sin eller en annen utlendings identitet eller oppholdssted, eller for å sikre iverksetting etter utlendingslovens § 90.

Telefonsamtaler skal ikke avlyttes uten at samtalepartnerne er varslet på forhånd.

Telefonsamtaler med prosessfullmektig eller representant for offentlig myndighet skal ikke kontrolleres og/eller begrenses.

På bakgrunn av hensynet til ro, orden og sikkerhet ved utlendingsinternatet tillates det ikke at innsatte tar med seg mobiltelefon og andre elektroniske kommunikasjonsmidler inn på avdelingene og beboelsesrom. Innsattes mobiltelefoner og andre elektroniske kommunikasjonsmidler blir av den grunn oppbevart og behandles som andre verdisaker frem til vedkommende løslates eller uttransporteres, se ovenfor under punkt 9.

12 POSTSENDINGER

Utlendingsinternatet skal legge til rette for at de innsatte skal kunne motta og sende ordinære postsendinger, herunder motta pakker av besøkende.

Den innsattes rett til å motta og sende post kan begrenses og kontrolleres når det er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, eller det er grunn til å tro at vedkommende skjuler eller tilbakeholder opplysninger om sin eller en annen utlendings identitet eller oppholdssted, eller for å sikre iverksetting etter utlendingslovens § 90.

Postsendinger til/fra prosessfullmektig eller representant for offentlig myndighet kan ikke kontrolleres/begrenses.

13 RELIGION- OG LIVSSYNSUTØVELSE

Alle innsatte skal sikres rett til fri religions- og livssynsutøvelse innenfor de rammer utlendingsinternatet kan tillate. Det skal tilbys et eget stillerom for religionsutøvelse. Det skal sikres et forsvarlig kosthold i forbindelse med faste knyttet til innsattes religionsutøvelse.

14 HELSETJENESTER

Utlendingsinternatet skal ha et helsetilbud til de innsatte, jf. utlendingsinternatforskriften § 5. Internatet skal legge til rette for de innsattes lovfestede rett til helsetjenester under innsettelsen og oppholdet på utlendingsinternatet. Innsatte skal ha tilgang på lege.

Utlendingsinternatet skal sørge for at den innsatte får helsehjelp utover det vedkommende har lovfestet rett til dersom helsepersonell henviser til slik behandling. Innsatte med påtrengende medisinsk behov for tannlegehjelp skal få slik hjelp. Internatet skal i slike tilfeller dekke utgiftene ved helsehjelpen utover det som dekkes av folketrygden eller andre finansieringsordninger for den offentlige helsetjeneste.

PU skal minst en gang i året føre kontroll med at leverandøren av helsetjenesten ved utlendingsinternatet har rutiner som sikrer kvaliteten og servicen i forbindelse med helsetilbudet som gis de innsatte (avvikshåndteringssystem). Kontrollen skal som et minimum bestå av gjennomgang av journalføring i journalsystemet som helsetjenesten benytter seg av, kontroll av protokollering av forbruk av medisiner, kontroll av system for oppbevaring av medisiner og ettersyn av om det gis tilstrekkelig medikamentopplæring av ansatte på utlendingsinternatet.

Sjef PU, eller den som er bemyndiget, er ansvarlig for at disse kontrollene gjennomføres. Gjennomført kontroll skal dokumenteres skriftlig, og inneholde en redegjørelse for evt. avvik samt hvilke tiltak som er iverksatt.

15 FRILUFT

Alle innsatte skal få tilbud om minimum én time opphold i friluft hver dag, jf. utlendingsinternatforskriften § 4 første ledd bokstav d. Tilsvarende gjelder for innsatte på sikkerhetsavdelingen, med mindre begrensninger i retten til opphold i friluft er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, jf. utlendingsloven § 107 fjerde ledd bokstav d.

Nærmere detaljer for gjennomføring av lufting og luftetider følger av IR.

16 AKTIVITETSTILBUD/ FYSISK AKTIVITET

Alle innsatte skal få tilbud om ulike aktiviteter innendørs og utendørs, jf. utlendingsinternatforskriften § 4 første ledd bokstav d.

Alle avdelinger skal ha et oppholdsrom/aktivitetsrom med mulighet for matsservering og andre aktiviteter.

Innsatte som ikke ønsker å delta i aktivitetstilbudet ved aktivitetssenteret, eller som er syke, kan avstå fra tilbudet og oppholde seg på sitt beboelsesrom i avdelingen.

Aktivitetstilbudet skal innbefatte mulighet for fysisk aktivitet, også i forbindelse med opphold i friluft.

Aktivitetstilbudet skal tilpasses innsattes behov for aktivitet og utfoldelse og ses særlig i sammenheng med lengden på oppholdet.

17 MAT OG DRIKKE

Utlendingsinternatet skal sørge for at de innsatte har et godt tilbud av mat og drikke. Alle innsatte skal ha tilbud om fire måltider hver dag, hvorav minst ett varmt måltid. Det skal tas hensyn til innsatte med ulike behov for tilrettelagt mat og til innsatte som av religiøs eller annen overbevisning ikke kan spise ulike typer mat.

18 FELLESSKAP OG BRUK AV SÆRLIG SIKRET AVDELING (SIKKERHETSAVDELINGEN)

18.1 Rett til fellesskap med innsatte på samme avdeling

Enhver innsatt skal på dag- og kveldstid ha mulighet til fellesskap med andre innsatte på den aktuelle avdelingen. Denne retten gjelder såfremt ikke annet er bestemt i vedtak i medhold av utlendingsloven § 107 femte ledd.

18.2 Utelukkelse fra fellesskapet, plassering i sikkerhetsavdeling

18.2.1 Grunnlaget for vedtak om utelukkelse fra fellesskapet og plassering på sikkerhetsavdelingen

Vedtak om utelukkelse fra fellesskapet eller plassering på sikkerhetsavdelingen er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b¹⁵. Vedtaket fattes i medhold av utlendingsloven § 107 femte ledd bokstav b eller c, jf. utlendingsinternatforskriften § 10.

Grunnvilkåret for å iverksette et slik tiltak er at det er **strengt nødvendig** for å

- 1) opprettholde ro, orden eller sikkerhet **eller**
- 2) sikre iverksetting etter § 90

Videre er det krav om at ett eller flere av disse forholdene er til stede, jf. utlendingsinternatforskriften § 10 første ledd:

- a) utlendingen kan innebære en fare for sin egen eller andres sikkerhet,
- b) det er fare for rømning fra internatet,
- c) det er fare for skade på eiendom,
- d) utlendingen antas å være smittefarlig eller er diagnostisert med smittsom sykdom eller
- e) utlendingen etter skriftlig erklæring selv ønsker det av sikkerhetsmessige grunner som anses fyldestgjørende.

Utelukkelse fra fellesskap kan også besluttes for å hindre at utlendingen påvirker miljøet på en særlig negativ måte, jf. utlendingsinternatforskriften jf. § 10 annet ledd. Dette kan imidlertid ikke alene begrunne innsettelse på sikkerhetscelle.

Mindre inngripende tiltak må forgjeves ha vært forsøkt eller være åpenbart utilstrekkelige for at det skal kunne fattes et slikt vedtak.

¹⁵ Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967.

18.2.2 Tiltaksgrad

Graden av utelukkelse og isolasjon varierer ved de ulike tiltakene. Det er tre ulike nivå på tiltakene, der graden av begrensning i fellesskap med øvrige innsatte varierer:

- Den innsatte overføres til sikkerhetsavdelingen og har tilgang til fellesskapet der og felles oppholdsrom (delvis utelukkelse), jf. utlendingsloven § 107 femte ledd bokstav b.
- Den innsatte overføres til sikkerhetsavdelingen eller låses inn på celle på ordinær avdeling, og utelukkes helt fra fellesskapet (hel utelukkelse), jf. utlendingsloven § 107 femte ledd bokstav b og c.
- Den innsatte overføres til sikkerhetscelle (hel utelukkelse), jf. utlendingsloven § 107 femte ledd bokstav b.

18.2.3 Strengt nødvendig og forholdsmessig

Ved alle vedtak om utelukkelse som gjennomføres i medhold av utlendingsloven § 107 femte ledd bokstav b og c, jf. utlendingsinternatforskriften § 10 første ledd, skal det foretas en konkret nødvendighetsvurdering.

Utelukkelse fra fellesskapet og innsettelse på sikkerhetsavdelingen eller på sikkerhetscelle skal brukes med varsomhet. Det skal fortløpende vurderes om det er grunnlag for opprettholdelse eller om innsatte kan tilbakeføres til ordinær avdeling eller settes på et lavere tiltaksnivå.

Dersom en person innsettes på sikkerhetsavdelingen, skal det løpende vurderes om de innsatte kan ha fellesskap der.

Hel eller delvis utelukkelse fra fellesskapet er inngripende overfor den innsatte og bør ikke brukes i kombinasjon med andre restriksjoner som nevnt i utlendingsloven § 107 fjerde ledd bokstav c, jf. også sjette ledd, med mindre tungtveiende hensyn tilsier det.

Bruk av sikkerhetscelle skal kun skje i den hensikt å beskytte den innsatte selv eller medinnsatte og ansatte. Plassering i sikkerhetscelle er et alvorlig inngrep overfor den innsatte og må anses som en siste utvei.

18.2.4 Tilsyn av den innsatte

Innsatte skal ha forsvarlig tilsyn ved utelukkelse fra fellesskapet og innsettelse i sikkerhetscelle. Tilsynsfrekvensen avgjøres med bakgrunn i en konkret og individuell vurdering av sakens omstendigheter, der det blant annet ses hen til forhold rundt innsattes person, eventuelle helseutfordringer og bakgrunnen for innsettelsen.

Den innsatte skal tilses minimum hver halvtime dersom han eller hun er syk eller påvirket av alkohol eller andre berusende midler, jf. utlendingsinternatforskriften § 15 andre ledd andre punktum. Innsatte på sikkerhetscelle skal i tillegg tilses av helsepersonell minst én gang om dagen.

Overføring til sikkerhetsavdelingen og sikkerhetscelle besluttes av politiet. I følge utlendingsinternatforskriften § 10 tredje ledd skal "*Uttalelse fra lege [skal] så vidt mulig innhentes og tas i betraktning ved vurderingen av iverksettelsen og opprettholdelsen av tiltaket*". Helsepersonellens rolle er å gjennomføre en helsefaglig vurdering og følge opp den innsattes helsesituasjon etter innsettelsen. De har ingen

rådgivende funksjon i forbindelse med den enkelte innsettelse på sikkerhetsavdelingen.

Det at den innsatte selv ikke ønsker legetilsyn, er ikke en tilstrekkelig grunn til å la være å innhente uttalelse fra lege.

18.2.5 Beslutningsmyndighet

Det er avdelingsleder for utlendinginternatet eller den som er delegert myndighet som fatter vedtak om utelukkelse eller innsettelse på sikkerhetsavdeling.

Nærmere rutiner fremgår av IR 4.5 "Opphold på sikkerhetsavdelingen".

19 BRUK AV MAKTMIDLER

19.1.1 Grunnlaget for bruk av makt og maktmidler

Dette punktet må ses i sammenheng med "*Instruks om begrenset politimyndighet – Politiets utlendingsenhet (PU)*" av 06.04.2020.

Politiets bruk av makt ovenfor enkeltpersoner er inngrep som krever forankring i lov, jf. Grunnloven § 113 og FNs grunnprinsipper for politi, makt- og våpenbruk (1990) prinsipp nr. 1. Det følger av politiloven § 6 fjerde ledd at politiet kan anvende makt under tjenesteutførelsen i den grad det er nødvendig og forsvarlig.

Ansattes adgang til å bruke makt og maktmidler ved utlendingsinternatet er regulert i utlendingsloven § 107 femte ledd bokstav a, som fastsetter at politiet kan benytte seg av makt og godkjente maktmidler når det er strengt nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, eller sikre iverksetting etter utlendingsloven § 90. Makt og maktmidler kan bare brukes når andre mindre inngripende tiltak forgjeves har vært forsøkt eller åpenbart vil være utilstrekkelig.

Utgangspunktet for gjennomføring av tjenestehandlingen er at det ikke skal benyttes makt.

19.1.2 Nødvendig og forholdsmessig

For at makt skal kunne benyttes, må maktbruken antas å være av avgjørende betydning for å kunne gjennomføre tjenestehandlingen (krav til nødvendighet), jf. utlendingsinternatforskriften § 9. Videre må mindre inngripende tiltak forgjeves har vært forsøkt eller anses som utilstrekkelige eller uhensiktsmessige (minste inngreps-prinsipp). Det må også være en balanse mellom de fordeler som oppnås ved bruk av makt og mulige skader maktbruken medfører (forholdsmessighet), jf. utlendingsloven § 107 sjette ledd, jf. utlendingsinternatforskriften § 6.

Makt og maktmidler skal brukes med varsomhet slik at ingen blir påført unødig skade eller lidelse. Det skal alltid tas hensyn til individuelle faktorer ved personen som gjør den spesielt sårbar.

19.1.3 Beslutningsmyndighet

Avdelingsleder for utlendinginternatet eller den som er delegert myndighet har beslutningsmyndighet og skal godkjenne bruk maktmidler. Ansatte må ikke, unntatt i nødverge eller nødrett, anvende maktmidler uten etter ordre fra leder.

19.1.4 Journalføring

All bruk av makt skal føres i UTSYS. Nærmere rutiner for journalføring følger av IR om bruk av maktmidler. Ansatte skal utarbeide rapport i etterkant av hendelsen som nødvendiggjorde bruk av makt/maktmidler. Rapporten skal som et minimum inneholde opplysninger om hvem som har brukt maktmiddelet, hvem maktmiddelet ble brukt mot, årsaken til bruk av maktmiddelet og hvorvidt det oppsto skade på person eller gjenstander.

Det er i "*Instruks om bruk av enkelte typer maktmidler i politiet*"¹⁶ angitt hvilke maktmidler som er godkjent for bruk av norsk politi.

20 ALMINNELIGE REGLER OM SAKSBEHANDLING OG REGISTRERING AV PERSONOPPLYSNINGER

20.1 Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder for enkeltvedtak som fattes ved Politiets utlendingsinternat.

Internatet må følge forvaltningslovens regler i kap. 3, 4, 5 og 6 som omfatter blant annet taushetsplikt, kravene til utforming av enkeltvedtak og informere om klageadgangen.

20.2 Om vedtak som treffes ved internatet

Ifølge forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b er vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer å anse som enkeltvedtak.

Følgende tiltak etter utlendingsloven § 107 er enkeltvedtak:

- tiltak etter utlendingsloven § 107 fjerde ledd, når slike tiltak gjelder en eller flere konkrete innsatte sine rettigheter og/eller plikter
- tiltak etter utlendingsloven § 107 femte ledd bokstav b og c.

20.3 Krav til enkeltvedtak, samt informasjons-, veilednings- og opplysningsplikten

Forvaltningsloven kapittel 4 og 5 gjelder ved forberedelse og utarbeidelse av enkeltvedtak.

Som hovedregel skal alle enkeltvedtak være skriftlig.

¹⁶ RPOD-2017-10

Den innsatte må snarest mulig etter at enkeltvedtak er truffet orienteres om grunnlaget for vedtaket, klageadgangen, adgangen til å kontakte advokat og hvordan saken vil bli fulgt opp videre av utlendingsinternatet. Dette må foregå på et språk den innsatte forstår.

Andre personer og organer/organisasjoner enn norske offentlige myndigheter skal ikke kontaktes uten innhentet samtykke fra den innsatte.

Etter forvaltningsloven § 18 har en person i utgangspunktet rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, i kraft av å være part i saken (partsinnsyn). Typisk vil dette være dokumenter i DUF eller enkeltvedtak fattet på utlendingsinternatet.

Det finnes også noen unntak fra partsinnsyn som følger av forvaltningsloven §§ 18a til 19. Alle dokumenter utarbeidet for å sikre forsvarlige interne avgjørelsesprosesser kan unntas partsinnsyn, jf. forvaltningsloven § 18 a.

20.4 Klage og omgjøring

Forvaltningsloven kapittel 6 gjelder for klage og omgjøring av enkeltvedtak av eget tiltak.

Vedtak kan påklages. Klagefristen er tre uker fra underretning om vedtaket.

Politidirektoratet (POD) er klageinstans for vedtak truffet vedrørende en innsatt ved utlendingsinternatet, jf. utlendingsinternatforskriften § 11. Klagen vurderes først av jurist i PU som tar stilling til om vedtaket skal omgjøres av eget tiltak. Dersom juristen ikke finner at det er grunnlag for omgjøring sendes saken med påtegning om dette til POD.

Det kan anmodes om utsatt iverksettelse av vedtaket, jf. forvaltningsloven § 42.

Vedtak som fattes av utlendingsinternatet kan normalt iverksettes umiddelbart, jf. forvaltningsloven § 42. Dette gjelder blant annet vedtak om overføring til sikkerhetsavdeling.

20.5 Samarbeid med andre offentlige etater

Utlendingsinternatet skal sørge for at det gjennom samarbeid med andre offentlige etater legges til rette for at innsattes lovbestemte rettigheter blir ivaretatt under deres opphold på utlendingsinternatet. I særlig grad skal det legges til rette for samarbeid med helsetjeneste, psykiatri, barneverntjeneste og overformynderi, slik at spesielle behov kan ivaretas på en betryggende måte av kompetent myndighet.

20.6 Innsattes personvern, registrering og oppbevaring av personopplysninger

20.6.1 Registrering av personopplysninger

Utlendingsinternatet registrerer opplysninger i politiets utlendingsregister (UTSYS).

Det følger av politiregisterforskriften § 56-1¹⁷ at formålet med UTSYS er å bidra til en hensiktsmessig og forsvarlig oppgaveløsning ved politiets utlendingsinternat og sikre notoritet om dette.

¹⁷ Forskrift om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterforskriften)

Utlendingsinternatet plikter å registrere opplysninger om:

- beslutninger og vedtak,
- ankomster og utpasseringer,
- gjennomførte kontrolltiltak,
- bruk av makt og maktmidler,
- hendelser,
- interne flyttinger,
- besøk og
- tidspunkt for tilsyn og behandling fra helsepersonell.

Det skal ikke registreres helseopplysninger i utlendingsregisteret, men det skal registreres at den innsatte har hatt tilsyn av helsepersonell, og av hvem, slik at notoritet rundt helsetilsyn sikres for ettertiden. Dersom utlendingsinternatet, etter anvisning fra helsepersonell, får ansvaret for gjennomføring og oppfølging av helsemessige tiltak, som for eksempel utdeling av daglig dose medisiner, skal dette registreres.

Tilsynsmyndigheter har rett til utskrifter fra utlendingsregisteret.

20.6.2 Opprettelse av mapper

Det skal opprettes en mappe på hver enkelt innsatt ved innsettelse på utlendingsinternatet. Mappene benyttes som grunnlag for å gjennomføre legalitetskontroll av frihetsberøvelsen og skal til enhver tid være oppdatert. Barn i følge med foreldre skal ha egen mappe.

Begjæring om innsyn i mappene skal forelegges utlendingsinternatet.

Se IR 2.4 "*Innsattes saksmapper*" for nærmere rutinebeskrivelse.

20.6.3 Den innsattes rett til innsyn

Utgangspunktet er at den innsatte har rett på innsyn i opplysninger lagret om seg selv i UTSYS. I forskriften § 56-8 går det imidlertid frem at innsynsretten ikke omfatter opplysninger som inngår i politiets interne vurderinger, planlegging eller kommunikasjon.

Dersom det begjæres innsyn i opplysninger som er registrert i UTSYS, skal begjæringen fremsettes skriftlig. For nærmere rutiner for innsyn i UTSYS, se "*Instruks for Utlendingsregisteret (UTSYS)*" av 30.06.14.

21 TAUSHETSPLIKT

Alle ansatte i PU har taushetsplikt etter de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter og instruks, jf. særlig politiloven § 24, politiregisterloven kapittel 5 og 6 og forvaltningsloven §§ 13 flg. Taushetsplikten omfatter alle opplysninger som innsamles og registreres om den enkelte. Taushetsplikten gjelder også etter at en ansatt har fratrudd sin stilling i PU.

Bestemmelsene om taushetsplikt hindrer ikke oppfyllelse av opplysningsplikt som følger av lov eller bestemmelser i, eller gitt i medhold av, lov.

22 OPPTREDEN I TJENESTEN

Ansatte plikter å følge de særlige regler for opptreden som følger av politimyndigheten. Det omfatter blant annet de alminnelige regler for opptreden som følger av politiloven § 6 og politiinstruksen kap. 5.

Det fremgår av politiinstruksen § 5-2 at polititjenestemenn skal opptre med den ro og beherskelse som situasjonen krever. Tjenestemenn skal opptre høflig mot enhver, skal ikke la seg provosere ved motstand eller fornærmelser og ikke bruke sårende eller andre upassende uttrykk under tjenesteutførelsen.

Ansatte skal vise respekt for innsattes integritet og menneskeverd. Diskriminering skal ikke forekomme.

Det må aldri brukes mer makt enn det som er nødvendig i situasjonen. Av hensyn til ansattes objektivitet, tilliten til forvaltningen og av sikkerhetsmessige årsaker skal nære relasjoner mellom ansatt og innsatt unngås.

Intim kontakt mellom ansatte og innsatte skal ikke forekomme.

23 OVERTREDELSE AV REGELVERK

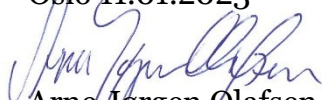
Ved overtredelse av instruksen skal det i skriftlig rapport redegjøres for forholdet. Rapporten sendes alminnelig tjenestevei.

Overtredelse kan føre til straffeansvar og/eller disiplinære reaksjoner i henhold til tjenestemannsloven. En tjenestemann kan i medhold av tjenestemannsloven § 15 første ledd bokstav b avskjediges når vedkommende "*ved utilbørlig atferd i eller utenfor tjenesten viser seg uverdigg til sin stilling eller bryter ned den aktelse eller tillit som er nødvendig for stillingen.*"

24 IKRAFTTREDEN

Denne instruksen erstatter "*Instruks for politiets utlendingsinternat*" datert 08.06.2022 og trer i kraft straks.

Oslo 11.01.2023

Arne Jørgen Ølafsén
Sjef PU